

Núm. de causa: Execució – 2080079/2017
Núm. de rotlle: TSJP-0000063/2019

AUTE 139-2019

PARTS:

Apel·lant: F.C.A.

Advocat: Sr. Enric GIMENEZ DIAZ

Apel·lant: Sr. S.C.M.

Advocat: Sr. Antoni Riestra González de Ubieta

Apel·lant: Sr. M.A.B.

Advocada: Sra. Roser MIÑO CASTILLO

Apel·lat: MINISTERI FISCAL

COMPOSICIÓ DEL TRIBUNAL:

President: Sr. Yves PICOD

Magistrades: Sra. Marie CONTE

Sra. Fátima RAMÍREZ SOUTO

Andorra la Vella, vint de desembre del dos mil dinou.

En el recurs d'apel·lació interposat contra l'Aute de data 18 d'abril de 2019 dictat pel Batlle instructor en la causa núm.2080079/2017, seguida per un delictes menor de lesions per imprudència que han causat la inutilitat d'un òrgan, tres delictes menors de lesions per imprudència greu, del delictes menor de conducció de vehicle automòbil en un estat del qual es derivi un perill concret

per a la vida o la salut de les persones a causa del consum de drogues i amb un grau d'alcoholèmia superior a 0'8 grams d'alcohol per litre de sang, i de la contravenció penal continuada de consum de cànnabis. Els components del Tribunal Superior de Justícia expressats al marge s'han constituït per a la vista i decisió, és ponent la **Sra. Fàtima RAMIREZ SOUTO**.

ANTECEDENTS DE FET

I.- RESULTANT: que en data 20-04-2017 es va dictar Ordenança Penal en la causa de referència per la qual es condemnà M.A.B. com a autor responsable d'un delictes menors de lesions per imprudència que han causat la inutilitat d'un òrgan, a la pena de tres mesos de presó condicional amb un termini de suspensió de la condemna de dos anys i sis mesos de privació del permís de conduir; de tres delictes menors de lesions per imprudència greu, a una pena d'un mes i mig d'arrest nocturn condicional amb un termini de suspensió de la condemna de dos anys i la privació del permís de conduir de sis mesos; del delictes menor de conducció de vehicle automòbil en un estat del qual es derivi un perill concret per a la vida o la salut de les persones a causa del consum de drogues i amb un grau d'alcoholèmia superior a 0'8 grams d'alcohol per litre de sang, a una pena de quinze dies d'arrest nocturn condicional amb un termini de suspensió de la condemna de dos anys i la privació del permís de conduir per un període de quatre mesos; i de la contravenció penal continuada de consum de cànnabis, a la pena de multa de cent cinquanta euros, concorrent en tots ells la circumstància modificativa de la responsabilitat penal atenuant de minoria de 21 anys, i al pagament de les despeses processals causades; no pronunciant-se al respecte de la responsabilitat civil "ex-delicto", qüestió que seria resolta en període d'execució de sentència, de conformitat amb les disposicions de l'article 238 del vigent Codi de procediment penal.

Dita resolució va esdevenir ferma la mateixa data en no formular les parts oposició.

II.-RESULTANT: que per Aute de data 18 d'abril de 2019, el Batlle instructor decideix:

"Primer.- Fixar la indemnització a satisfer pel condemnat, M.A.B., solidàriament amb la companyia d'assegurances "FIATC", a favor de S.C.M. en la

quantitat total de TRESCENTS SEIXANTA-VUIT MIL DOS EUROS AMB UN CÈNTIM (368.002,01), pels conceptes expressats en els anteriors considerants;

. F.C.R., pare de la víctima, L.M.D.R, mare de la víctima, i G.C.M., germà, en la quantitat total de CINQUANTA MIL QUATRE-CENTS QUARANTA-CINC EUROS AMB DISSET CÈNTIMS (50.445,17), pels conceptes expressats en els anteriors considerants;

. La "C.A.S.S." en la quantitat total de DOS-CENTS SEIXANTA-SIS MIL VUIT-CENTS VUITANTA-QUATRE EUROS AMB VUITANTA-TRES CÈNTIMS (266.884,83), pels conceptes expressats en els anteriors considerants;

Segon.- *Efectuar expressa reserva d'accions a favor de S.C.M., quedant-li oberta la via civil, per a la reclamació de les despeses futures a les que hagi de fer front, que es derivin de l'accident d'utes, i de les ja abonades, si fora el cas.*

Tercer.- *Efectuar expressa reserva d'accions a favor de la C.A.S.S., quedant-li oberta la via civil, per a la reclamació de despeses futures, que es derivin de l'accident d'utes.*

Quart.- *Acreditar les costes processals, inclosos els honoraris d'advocat, en període d'execució essent calculats en funció de la quantitat indemnitzadora definitivament atorgada".*

III.- RESULTANT: que contra l'esmentat Aute interposa recurs d'apel·lació la representació lletrada de la FIATC , argumentant que el batlle va incorre en una incorrecta valoració de la prova a l'hora de determinar les indemnitzacions. Respecte al grau de responsabilitat del Sr. M.A.B., considera que no hauria de ser superior en cap cas al 50% atesa l'existència de concurrència de culpes.

Pel que fa a la responsabilitat civil subsidiària, entén la part recurrent que procedeix declarar al propietari del vehicle Sr. E.A. responsable civil subsidiari, atès que el causant del sinistre és el seu fill i que aquest disposava de la corresponent autorització familiar per conduir el vehicle d'utes.

Sol·licita la revocació de l'aute objecte de recurs, fixant-se la responsabilitat civil d'acord amb les seves peticions.

IV.-RESULTANT: que contra l'esmentat Aute també interposa recurs d'apel·lació la representació lletrada del Sr. S.C.M., per quant no comparteix els quantums i arguments esgrimits en relació a la fixació de la indemnització de la responsabilitat civil "ex-delicto", demanant que s'estimi íntegrament el seu recurs.

V.- RESULTANT: que la representació lletrada del Sr. M.A.B., formula també recurs d'apel·lació contra l'aute de data 18 d'abril de 2019, en no trobar-se d'acord amb els quantum indemnitzatoris fixats pel Batlle i sol·licitant que es dicti una nova resolució que modifiqui els quantum indemnitzatoris en el sentit exposat per aquesta defensa.

VI.- RESULTANT: que el Ministeri Fiscal per informe de data 4 de juny de 2019, deixa a criteri d'aquest tribunal l'apreciació i quantificació de la responsabilitat civil a abonar als perjudicats.

VII.- RESULTANT: que la representació lletrada de la FIATC, contesta als recursos interposats, no compartint i oposant-se a les peticions del Sr. S.C.M., i oposant-se parcialment a les consideracions fetes per la defensa del Sr. M.A.B..

FONAMENTS DE DRET

RECURS DE LA COMPANYIA D'ASSEGURANCES "FIATC"

I.-CONSIDERANT: que l'asseguradora "FIATC", condemnada como responsable civil directa al pagament de les indemnitzacions fixades a favor dels perjudicats, recorre l'aute en què es concreta la responsabilitat civil derivada de l'accident de trànsit succeït el dia 13 d'abril del 2013.

Impugna, en primer lloc, el grau de responsabilitat de M.A.B. en la producció de l'accident, què es considera que hauria d'haver-se fixat en un 50% atesa l'existència de concauses o concurrència de culpes, amb uns arguments que no evidencien l'error del Batlle en considerar que va ser la conducta imprudent del conductor del vehicle, conduint el vehicle amb les seves facultats disminuïdes pel consum de begudes alcohòliques i substàncies estupefaents, la principal causa de l'accident.

Així resulta de l'ordenança penal i constitueix un criteri raonable, ja que tot i que en l'informe policial es consignin com causes de que el vehicle bolqués la velocitat inadequada a la què circulava, les modificacions del vehicle -alçada i neumàtics- i el sobrepès derivat del número excessiu de passatgers-, la velocitat inadequada amb la què va agafar la corba apareix com la causa eficient de l'accident perquè ni el sobrepès ni les modificacions -què estaven autoritzades- van ser els motius que van desencadenar l'accident i, en qualsevol cas, no serien imputables al Sr. C.. L'excés de velocitat amb el què el

vehicle va agafar la corba pot ser lògicament atribuïda a un defectuós càlcul de les distàncies, perturbacions en la percepció de la realitat, excés de confiança i disminució dels reflexes, efectes tots ells propis del consum d'alcohol i drogues.

Cap de les preteses concauses en la producció o agravació de les lesions del Sr. C. considerem que pot operar como factor de reducció de les indemnitzacions fixades al seu favor perquè:

a)portar cordat el cinturó de seguretat pels ocupants dels seients posteriors del vehicles no és obligatori en la legislació andorrana i no ha quedat acreditat, perquè no s'ha practicat cap prova sobre aquest extrem, que el no fer ús del cinturó hagués influït en la producció o agravació de les lesions sofertes per S.C.M.;

b)no consta acreditat que el Sr. C. fos conscient de que el Sr. A. es trobés sota els efectes del consum de begudes alcohòliques i substàncies estupefaents i, per tant, que es pogués representar i assumir el risc concret de que es podria produir un accident de circulació i patir lesions greus o fins i tot la mort. I el mateix succeeix amb el número de passatgers perquè, en principi, d'aquest sol fet no podem inferir que el Sr. C. es representés i assumís la possibilitat de que es produís l'accident; i

c)si bé l'informe forense no exclou que l'extracció del Sr. C. del vehicle per part d'altre dels passatgers pogués haver produït la lesió medul·lar tampoc pot afirmar que aquesta fos la causa perquè per l'alta intensitat de l'accident ja podia estar produïda. Per això, tenint en compte les característiques de l'accident i el dictamen forense, no es pot considerar equivocada la conclusió del Batlle sobre la irrellevància de les maniobres d'extracció en la causació de la lesió medul·lar del Sr. C.

Finalment, respecte a la responsabilitat subsidiària del propietari del vehicle, del fet que el conductor del vehicle fos el fill del propietari no es pot deduir de forma inequívoca que aquest li autoritzés a agafar-lo el dia de l'accident quan tots dos ho neguen, no podent, per tant, considerar-se que s'ha produït un error en la valoració d'aquest extrem.

II.- CONSIDERANT: que la part recurrent considera excessiva la indemnització de 466.400 euros fixada en concepte de Incapacitat Permanent Parcial (IPP) segons els criteris dels tribunals andorrans i sol·licita que es redueixi a la de 337.500 euros.

El metge forense va estimar la IPP en un 75%-80%, en atenció a les greus seqüeles patides per S.C.M., i el barem Rousseau o barem indicatiu dels dèficits funcionals de seqüeles en dret comú, utilitzat pels tribunals andorrans, fixa el valor del punt d'una IPP del 76 al 80%, tenint en compte la seva edat, en 5.830 euros, el què fa que la suma de 466.400 euros resulti correcta, sense

perjudici del resultat de la impugnació formulada per la representació del Sr. C. en relació a la incidència de la incapacitat laboral en la indemnització.

S.C.M. a conseqüència de l'accident ha perdut la capacitat per deambular i ha d'utilitzar cadira de rodes per a desplaçar-se, tenint també problemes d'incontinència, a més de altres limitacions funcionals indemnitzades separatament. Aquestes seqüeles en un jove de vint-i sis anys al moment de l'accident són sense dubte tributàries de la indemnització fixada en la resolució recorreguda.

No s'ha incorregut pel Batlle en cap error en la determinació de la indemnització, tenint en compte que ha fet ús del barem normalment utilitzat pels tribunals i que els criteris judicials sobre la quantificació de les indemnitzacions són merament orientatius i no vinculants. És en cada cas a l'òrgan judicial a qui li correspon la seva valoració en atenció a les concretes circumstàncies concurrents en el supòsit examinat, i la part recurrent no ofereix arguments per justificar la correcció de la quantia que sol·licita i que determini la procedència de la modificació que pretén.

Tampoc pot ser atesa la petició en relació a la determinació de l'import de la capitalització de la pensió d'invalidesa concedida per la C.A.S.S -què s'ha de deduir de la indemnització per IPP- considerant una incapacitat del 75%-80% i no del 90% com ha fet aquest organisme, ja que, com exposa el Batlle, el barem que ha utilitzat el metge forense no és el mateix que el de la CASS i és més estricte que el utilitzat per aquesta.

El barem que utilitza la CASS a l'hora de valorar una incapacitat permanent derivada d'una lesió que suposa un menyscapte professional, -barem de l'Union des Caisses Nationales de Sécurité Sociale (UCANSS)-, és diferent del barem utilitzat pel metge forense que determina únicament la incapacitat que suposa les seqüeles descrites pels actes de la vida quotidiana.

III.-CONSIDERANT: que a la mateixa conclusió sobre la seva correcció hem d'arribar respecte a les indemnitzacions fixades en concepte de *pretium doloris* i perjudici estètic.

Així, el barem Rousseau atribueix a un perjudici estètic mitjà de 4/7 -fixat pel metge forense- una indemnització d'entre 8.000 i 20.000 euros i els 20.000 euros concedits en la resolució recorreguda constitueix una indemnització proporcionada a les diverses alteracions que incideixen negativament en l'aparença física d'una persona jove, com són les lletgeses a nivell dorsal, la protusió a nivell d'hemitòrax dret, a mode de *pectus carinatum*, i, especialment, l'ús de cadira de rodes.

A un *pretium doloris* de 7/7 el barem atribueix una indemnització d'entre 50.000 a 80.000 euros i aquesta última quantitat esdevé correcta per a

indemnitzar els patiments físics i morals del Sr. C. en atenció a la gravetat i pluralitat de les lesions patides, el llarg període de tractament i recuperació amb perllongats ingressos hospitalaris, intervencions quirúrgiques i exercicis de rehabilitació neurològica i funcional i les dificultats que per la seva vida quotidiana comporta la necessitat de utilitzar cadira de rodes per a moure's.

IV.- CONSIDERANT: que s'impugna la concessió d'una indemnització de 30.000 euros per perjudici de lleure amb uns arguments que han de ser acceptats.

Constitueix criteri de esta Sala que el perjudici de lleure està inclòs en l'IPP i només ha de ser indemnitzat de forma independent, com a tal perjudici, quan s'acrediti que el perjudicat practicava abans de l'accident alguna activitat de lleure –esportiva, cultural o de entreteniment- de forma habitual o regular que contribuís a fer la seva vida més satisfactòria i no pogués continuar fent per raó de les seqüeles.

En el cas enjudiciat, malgrat les alegacions sobre la pràctica de activitats relacionades amb la conducció de vehicles, no ha quedat acreditat que el Sr. C. practiqués alguna activitat de lleure de forma habitual i amb una especial dedicació que no pogués continuar exercint i, per tant, el perjudici de lleure genèric, derivat en aquest cas de no poder passejar, anar a la platja o caminar per la muntanya no pot ser específicament indemnitzat, motiu pel qual la indemnització de 30.000 euros fixada pel perjudici de lleure ha de ser eliminada.

V.- CONSIDERANT: que la fixació d'una indemnització, específica i separada de la IPP, de 25.000 euros pel perjudici sexual resulta correcta i ha de ser confirmada malgrat la impugnació de la part recurrent, ja que no es tracta de valorar les seqüeles físiques que poden incidir en la funció sexual -pèrdua funcional- i es troben compreses dintre de la IPP, sinó que lo que es tracta de compensar és l'impacte subjectiu, en funció de l'edat i circumstàncies familiars, de la impossibilitat o dificultat per a mantenir relacions sexuals, tal com s'estableix en el barem Rousseau, que contempla el perjudici sexual com diferent del perjudici de lleure i de l'IPP.

En el cas del Sr. C., segons l'informe forense, aquest no presenta impotència i és capaç d'ejacular, però també es diu que li és difícil mantenir relacions sexuals i que només ejacula esporàdicament, deficiències que, lògicament, tenen un impacte emocional, produint una afectació a nivell psicològic que ha de ser indemnitzat.

VI.- CONSIDERANT: que s'impugna la quantia de les indemnitzacions fixades en concepte de *pretium doloris* pel pare, per la mare i pel germà de S.C.M., per considerar-les excessives en atenció a la valoració efectuada pel metge forense i els criteris dels tribunals andorrans.

Els barems i els criteris judicials sobre la quantificació de les indemnitzacions presenten una indubtable utilitat per a poder valorar econòmicament conceptes que són impossibles de traduir en diners i perquè contribueixen a evitar excessives diferències entre els diversos òrgans per a fixar les indemnitzacions pels mateixos conceptes, crenat seguretat jurídica.

Però aquests barems i criteris, tal com hem exposat anteriorment, són merament orientatius i no vinculants i és en cada cas a l'òrgan judicial a qui li correspon la seva valoració en atenció a les concretes circumstàncies concurrents en el supòsit examinat.

El metge forense valora el *pretium doloris* de L.M.D.R en 3/7, el de F. C.R. en 1,5-2/7 i el de G.C.M. en 0,5%.

En la resolució recorreguda es fixa una indemnització de 10.500 euros a favor de L.M.D.R., quan el barem atribueix una indemnització d'entre 4.000 i 8.000 euros per un *pretium doloris* de 3/7, una indemnització de 7.000 euros a favor de F.C.R. quan el barem atribueix una indemnització d'entre 2.000 a 4.000 euros per un *pretium doloris* de 2/7 i una indemnització de 1.750 euros a favor de G.C.M. quan el barem atribueix una indemnització de fins a 2.000 euros per un *pretium doloris* de 1/7.

Tenint en compte la valoració del *pretium doloris*, las indemnitzacions fixades en el barem, els patiments experimentats pels familiars directes del Sr. C. com a conseqüència de les seves lesions i seqüeles i el trasbals que per les seves vides va suposar el haver de traslladar-se fora del Principat per estar al seu costat i considerem adequades les indemnitzacions fixades en la sentència, malgrat que superem les fixades en el barem i, per això han de ser mantingudes

VII.- CONSIDERANT: que la resolució recorreguda fixa a favor de la mare de la víctima, L.M., una indemnització de 7.327,77 euros en concepte de perjudicis per pèrdua salarial perquè va haver de deixar de treballar per a cuidar al seu fill i la part recurrent impugna aquesta indemnització perquè a l'informe mèdic no es fa esment a aquest perjudici i perquè la pèrdua salarial no ha estat acreditada ni justificada.

El què a l'informe mèdic-forense no s'esmenti aquest perjudici no significa que no es pugui haver produït, doncs no és tracta de una pèrdua o disminució de la capacitat laboral, sinó dels perjudicis derivats del fet d'haver deixat la mare la seva feina per cuidar-se del seu fill i estar al seu costat els primers mesos, després de patir un accident tan greu i que tant greus conseqüències han tingut per la integritat física de S.C.M.

La pèrdua salarial ha quedat suficientment justificada ja que consta un certificat de l'empresa XXX en el què es diu que la Sra. D.R. va deixar voluntàriament el seu lloc de treball el 16 d'abril del 2013 per cuidar-se del seu fill -folio 707- i els punts de vellesa de la CASS demostren el salari que guanyava i el temps que va estar sense treballar -foli 912-, el que fa que la indemnització hagi estat correctament establerta.

VIII.- CONSIDERANT: que s'impugnen algunes de les indemnitzacions concedides per despeses familiars i de mobilitat amb uns arguments que han de ser parcialment estimats.

Així en la resolució recorreguda es fixa una indemnització conjunta a favor dels pares i del germà de S.C.M. per despeses d'allotjament, dietes i desplaçaments en atenció a les factures i rebuts aportats per tal concepte sense tenir en compte qui les va pagar i si les despeses estaven justificades.

No considerem que es pugui indemnitzar de forma conjunta a tres persones, com si totes elles fossin una sola i haguessin realitzat les mateixes despeses, quan no consta que hagi estat així, sinó que és necessari discriminar les despeses que ha tingut cada un d'ells de forma individualitzada. Tampoc es poden indemnitzar aquelles despeses quina relació amb l'accident no hagi quedat degudament acreditada.

Així, en relació a les despeses per allotjament reclamades, es fixa una indemnització a favor de la mare, el pare i el germà de S.C.M. de 3.389,42 euros però l'examen de les diferents factures aportades evidencia: 1.- que respecte a l'import de 1.950 euros satisfet pel lloguer de tres mesos d'un pis, des del 15 de juliol de 2013 al 15 de setembre del mateix any -foli 750-, no ha resultat provada la necessitat d'aquesta despesa una vegada S.C.M. ja va deixar l'hospital, i a més el rebut consta a nom d'aquest i la indemnització es fixa a favor dels seus familiars; 2.- que 41,98 euros es corresponen a una despesa efectuada per V.E. -foli 134- que era la parella de S.C.M. i que es va apartar del procediment no efectuant, cap reclamació, el que fa que aquest import no pugui ser fixat a favor dels familiars del Sr. C.; 3.- que consten als folis 129, 135, 136, 726 i 724 factures per despeses d'hotels de Badalona a nom de L.M.D.R. corresponents als períodes en què el seu fill estava ingressat en l'Institut Guttman, ubicat en aquesta ciutat, i que no es corresponen al

període en que consta que el seu marit va llogar un pis en la mateixa localitat, de forma que considerem justificada la fixació d'un indemnització a favor de la Sra. M. de 417,4 euros; i 4.- consten als folis 127, 128 i 130 factures a nom de F.C.R. per despeses d'allotjament en un hotel de Rubí durant els dies en què el seu fill va estat ingressat en l'Hospital General de Catalunya i pel lloguer d'un pis a Badalona durant un mes en què va estar ingressat en l'Institut Guttman, de forma que considerem justificada la fixació al seu favor d'una indemnització de 866,4 euros, i s'ha d'excloure de la indemnització demanada per la representació dels perjudicats el 50 euros per despeses d'allotjament del dia 15 d'abril del 2013 -foli 723- en estar ja aquest dia inclòs en la factura de 150 euros pels dies 15 al 19 d'abril de 2013.

Respecte a les dietes, es concedeix una indemnització conjunta a la mare, al pare i al germà de S.C.M. de 1.150, 94 euros, però en els rebuts aportats no consta qui va fer la despesa i quina quantitat va pagar cada un d'ells i, a més, pràcticament tots els rebuts es corresponen al mes en què es va llogar un pis a Badalona i, per tan, la necessitat de la despesa efectuada no ha resultat degudament justificada. Procedeix, en conseqüència, suprimir aquesta indemnització.

El mateix succeeix amb la indemnització concedida per despeses de combustible pels desplaçaments, ja que es formula una reclamació conjunta pels pares i el germà de S.C. per despeses de combustible derivades de la necessitat de desplaçar-se al lloc on es troba aquest per a visitar-lo, però no s'especifica quin d'ells ha pagat cada un dels rebuts aportats i, per tant, a qui se li ha d'abonar el seu import. La justificació de qui ha fet la despesa correspon a qui demana el seu reembossament, sense que es pugui fixar la indemnització a favor d'una pluralitat de persones, com si tots haguessin fet la mateixa despesa i en la mateixa quantitat quan ni ha quedat acreditat que fos així ni es raonable que succeeixi. A més, si s'examinen els rebuts aportats es comprava que hi ha un duplicat -el d'import de 103,53 euros i que hi ha alguns de dates posteriors al 10 de juny del 2013, data en què el pare ja estava treballant en la localitat de Lloret de Mar. Procedeix, en conseqüència, suprimir la indemnització de 1.226,83 euros.

Respecte a les despeses derivades de la compra de millores i accessoris per la seva cadira de rodes, la quantia fixada en concepte d'indemnització ha de ser confirmada ja que davant de la necessitat de S.C.M. de servir-se de la mateixa per a poder desplaçar-se i, per tant, del seu ús continuu, és lògic i raonable que la cadira disposi dels accessoris i complements que facin que la seva utilització sigui el més confortable possible pel Sr. C. Aquesta indemnització, al igual que la corresponent a la roba esportiva, ha estat fixada pel Batlle a favor dels familiars de S.C., el que, com ja hem dit no resulta correcte. Malgrat això, la part recurrent només ha impugnat la quantia de la

indemnització i no el pronunciament sobre qui l'ha de rebre -a diferència de la indemnització per dietes, allotjaments i desplaçaments- i la vigència del principi de rogació impedeix modificar aquest extrem, igual que succeeix amb les despeses hospitalàries, quina indemnització ha estat fixada a favor dels familiars sense que s'hagi impugnat aquesta circumstància.

IX.- CONSIDERANT: que de la indemnització fixada en concepte de despeses hospitalàries, la part recurrent només impugna la partida de 150 euros pel trasllat del Sr. C. des de l'Hospital General de Catalunya a l'Institut Guttman perquè diu que no ha quedat acreditada aquesta despesa.

La justificació de l'import d'aquest trasllat la trobem al foli 132 de la causa. En el rebut expedit pel cost del trasllat es consigna el nom del Sr. C. i aquesta despesa no consta que hagi estat reemborsada per la CASS i per això la fixació d'una indemnització a favor d'aquell per aquest concepte i import és correcta.

X.- CONSIDERANT: que, finalment, la condemna al reembossament de les prestacions abonades a S.C. per la CASS a partir del 5 de maig del 2014 en concepte d'ITT ha estat correctament acordada doncs, tal com s'exposarà al resoldre el recurs presentat per la seva representació, tot i que el metge forense va considerar que les lesions patides per aquell es podien considerar estabilitzades en aquella data, el període d'ITT s'ha de considerar estès fins al 20 de novembre del 2014, data en que va ser donat d'alta per la CASS.

RECURS DE S.C.M.

XI.-CONSIDERANT: que la representació del Sr. C. impugna la indemnització concedida en concepte d'ITT en considerar que el període s'hauria d'haver fixat en els 586 dies establerts per la CASS i no en els 388 dies que el metge forense va considerar com a període d'estabilització de les lesions.

Per la fixació de la durada de l'ITT el Tribunal no està vinculat per la data fixada per la CASS, però tampoc per l'establerta per l'informe mèdic forense, sinó que pot fixar-la en funció de la convicció a què arribi sobre el temps que el

perjudicat va trigar en consolidar les seves lesions valorant les proves practicades.

El metge forense considera que les lesions del Sr. C. es van estabilitzar el 5 de maig del 2014, data en què es va fer el segon reconeixement, ja que a partir d'aquest moment no es va produir cap milloria en les seves lesions. Però en l'informe que es va emetre arran d'aquest reconeixement es va fer constar que no presentava estabilitat en les seves lesions, que encara realitzava rehabilitació funcional, que aquesta era molt important per assolir una correcta evolució i que encara podia recuperar funcions que tenia abolides o atenuades. A partir d'aquest últim reconeixement el Sr. C. va seguir sotmès a tractament rehabilitador i va ser en data 20 de novembre de 2014 quan la CASS li va donar l'alta en considerar que les seves lesions ja no eren susceptibles de millorar.

El metge forense en l'examen que li va fer al Sr. C. el dia 17 de desembre de 2014 no va constatar cap milloria des de l'últim reconeixement de data 5 de maig de 2014, raó per la qual va considerar aquesta última data com la d'estabilització de les lesions. Però això no impedeix que el període de ITT pugui estendre's a la data de l'alta de la CASS, ja que fins a aquest moment el perjudicat va seguir realitzant tractament de rehabilitació per a disminuir les conseqüències de les lesions i malgrat que no s'aconseguís la milloria desitjada, mentre mèdicament li fos prescrit el tractament, en existir la possibilitat de millorar, aquest temps ha de ser integrat dintre del període de ITT e indemnitzat en aquest concepte.

És per això que la indemnització en concepte d'ITT ha de ser fixada en 26.868,1 euros (586 x 45,85 euros de salari diari) quantitat de la què ha de ser deduïda la de 18.671,36 euros que li han estat reemborsats per la CASS, i per tant, la quantitat que ha de percebre el Sr. C. en concepte d'ITT és la de 8.196,74 euros.

La impugnació, per tant, ha de ser estimada.

XII.-CONSIDERANT: que s'impugna que no s'hagi concedit una indemnització a favor del Sr. C. per la incidència professional de les seves seqüeles, separada de la indemnització fixada per l'IPP i de la que s'hauria de deduir l'import rebut per la capitalització de la pensió de invalidesa, amb uns arguments que han de conduir a la parcial estimació de la impugnació.

D'acord amb la jurisprudència dels tribunals andorrans, com a regla general, dintre de la indemnització per IPP, a més dels danys psíquics i/o físics derivats de la pèrdua de la funcionalitat d'alguna part del cos, es troba també inclosa la corresponent als perjudicis de caràcter professional. Però com els

barems utilitzats pel càlcul de la indemnització, en aquest cas el barem Rousseau, no prenen en consideració la incidència professional de la reducció del potencial físic, psico-sensorial o intel·lectual de la víctima, aquesta incidència, llevat que existeixi una justificació precisa de la pèrdua d'ingressos, es té en compte mitjançant una majoració forfetària del valor del punt.

En el cas enjudiciat, en la fixació del valor del punt pel càlcul de la indemnització per IPP no s'ha tingut en compte la incidència professional de la incapacitat de la víctima, ja que el barem Rousseau la indemnitza a títol de pèrdua per guanys professional futurs i d'incidència professional.

És per això que el que correspon es incremental el valor del punt en un percentatge que rescabali la pèrdua de capacitat laboral de la víctima.

La part recurrent el que demana és que a la indemnització per IPP de 466.400 euros s'afegeixi la de 333.600 euros -695 euros x 40 anys de vida laboral x 12 mesos- o es fixi una indemnització independent en aquesta quantitat, pels perjudicis econòmics derivats de la impossibilitat de seguir realitzant la feina que feia i les dificultats per trobar una nova ocupació laboral.

Sense deixar de tenir en compte que les limitacions funcionals que pateix el Sr. C. provoquen dificultats per accedir al mercat laboral i trobar feina en una persona que no té la preparació necessària per realitzar treballs que no requereixen estar dret i caminar, el Sr. C. no té abolida la seva capacitat laboral i, per tant, pot realitzar feines que s'adaptin a les seves limitacions. D'altra banda, no es pot assegurar que la vida laboral del Sr. C. fos tan dilatada -40 anys- ni que la feina que realitzava perdurés en el temps. És per això que no es pot fer un càlcul precís dels perjudicis econòmics derivats de la pèrdua de capacitat laboral, per això aquest perjudici, que existeix i ha de ser per aquest motiu indemnitzat, s'ha de tenir en compte i valorar mitjançant un augment del valor del punt.

Aquets increment, a la vista de que el perjudici laboral ha de ser qualificat com de certa intensitat per les circumstàncies abans esmentades, considerem adequat fixar-lo en un 35%, el que fa que el valor del punt sigui de 7.870,5 euros i la indemnització per IPP de 629.640 euros. D'aquesta quantitat ha de ser deduïda la de 178.397,99 euros pagada per la CASS en concepte de la capitalització de la pensió d'invalidesa, de forma que la indemnització que ha de percebre S.C.M. és de 451.242,01 euros. Aquest descompte s'ha de fer de la quantitat percebuda en concepte de IPP perquè en aquesta es troben inclosos els perjudicis derivats de la incidència professional de les limitacions funcionals del Sr. C..

XIII.- CONSIDERANT: que la part recurrent impugna, a continuació, la quantia de les indemnitzacions fixades a favor de S.C.M. en concepte de *pretium doloris*, perjudici del lleure i perjudici sexual per considerar-les insuficients.

Tal com s'ha exposat a l'examinar el recurs de la companyia asseguradora, a la vista de la puntuació atorgada pel metge forense al *pretium doloris* patit pel Sr. C., la quantitat màxima de 80.000 euros fixada en el barem, utilitzat per la quantificació econòmica dels perjudicis en cas de lesions, esdevé una indemnització proporcionada a l'entitat del perjudici.

A la mateixa conclusió hem d'arribar respecte a la indemnització pel perjudici de caràcter sexual, segons hem exposat en el cinquè considerant, ja que tot i les dificultats per mantenir relacions sexuals, les pot mantenir, no és impotent i pot ejacular, el què fa que una indemnització de 25.000 euros sigui adequada al perjudici.

Respecte al perjudici del lleure, la indemnització per aquest concepte ha estat suprimida en estimar la impugnació de la companyia asseguradora i ens remetem als arguments exposats en el quart considerant.

XIV.- CONSIDERANT: que en concepte de perjudicis econòmics per despeses hospitalàries reclama la part recurrent la quantitat de 19.041 euros, mentre que la resolució recorreguda fixa la indemnització per aquest concepte en 9.547,09 euros.

La diferència entre la quantitat concedida i la demanda és gran i obeeix a que la part recurrent demana el rescabament de despeses hospitalàries que han estat satisfetes en part per la CASS. Com es pot comprovar examinant la documentació aportada per la CASS, pràcticament totes les despeses reclamades per les assistències rebudes pel Sr. C. a l'Hospital Nostra Senyora de Meritxell, a l'Hospital General de Catalunya i a l'Institut Guttmann es troben dintre del llistat de prestacions assumides per aquest organisme, existint fins i tot una quantitat -1.502,42 euros- que es reclama per partida doble -foli 871-. Així, la factura per import de 132 euros -foli 685- consta com parcialment satisfeta per la CASS – revers del foli 827-, la factura per import de 265,20 euros -foli 681- consta com parcialment satisfeta per la CASS al mateix revers del foli 827, i el mateix succeeix amb les despeses per l'ingrés i assistència rebudes en els tres hospitals quins pagaments van ser parcialment assumits per la CASS.

En concret, les factures reclamades per l'ingrés en l'Institut Guttman es corresponen a la part dels imports de les prestacions no assumides per la CASS, tal com es pot comprovar si deduïm de l'import total de la prestació la part reemborsada per la CASS -revers del foli 832-, de forma que en realitat s'està demanant la mateixa indemnització per dos conceptes, ja que es torna a demanar com factura abonada i com import de prestacions no reemborsades.

A la vista del llistat de les prestacions reemborsades per la CASS com a conseqüència de l'accident patit pel Sr. C. -folis 827 a 835-, tenint en compte que s'han de treure aquelles prestacions no derivades del sinistre, tal com es fa en el llistat, i que no s'ha d'establir el límit temporal de l'estabilització de les lesions -ja que totes les prestacions rebudes tenen el seu origen en l'accident-, de l'import total de les prestacions -74.964,66 euros- s'ha de deduir la quantitat abonada per la CASS -65.083,96 euros, el què determina que la quantitat pagada pel Sr. C. - hagi estat de 9.925 euros.

A aquesta quantitat s'ha d'afegir la corresponent a les factures reclamades de 81,03 euros, 64,13 euros i 9 euros que l'asseguradora admet que no han estat pagades per la CASS, així como dos factures de 16,26 euros pel seguiment psicològic que tampoc consten satisfetes, el què fa un total de 10.111,68 euros que ha de ser abonats al Sr. C.

Finalment, cal sumar també els 150 euros pel trasllat en ambulància a l'Institut Guttman i 177,33 euros en concepte de medicaments i 94,05 euros per l'informe psiquiàtric del germà de la víctima -quina inclusió no ha estat impugnada-.

La indemnització total ha de ser fixada, en conseqüència, en 10.533,06 euros.

XV.- CONSIDERANT: que s'interessa un augment de la indemnització fixada en concepte de *pretium doloris* per L.M.D.R., F.C.R. y G.C.M. amb uns arguments que no poden ser estimats, ja que les indemnitzacions que per tal concepte van ser fixades en la resolució recorreguda han estat confirmades al resoldre la impugnació formulada contra elles per la representació de l'asseguradora "FIATC" i, per tant, ens hem de remetre als arguments exposats per justificar la desestimació de la impugnació. El dolor dels pares i el germà de la víctima va ser valorat pel metge forense amb una puntuació en funció de les seves característiques e intensitat de la seva afectació i les indemnitzacions fixades en la resolució recorreguda, que superen les màximes establertes en el barem, resulten una justa compensació.

Ja hem dit la dificultat que suposa traduir econòmicament un concepte tan difícilment valorable econòmicament com el patiment, i és per això que hem

d'utilitzar els barems creats amb aquesta finalitat, adaptant-lo a les especificitats de cada cas. En el supòsit examinat, hem de partir de la puntuació atorgada pel metge forense al *pretium doloris* dels familiars del Sr. C. i la valoració econòmica que el barem atribueix a aquestes puntuacions, i és precisament la consideració de les circumstàncies exposades per la part recurrent respecte a cada un dels familiars el què permet superar les quanties màximes de les indemnitzacions, però no en la mida pretesa per la part recurrent, ja que resulta excessiva a la vista dels paràmetres a partir de les quals s'ha de fixar.

Finalment respecte als perjudicis per despeses familiars i de mobilitat ens hem de remetre als arguments exposats per resoldre la impugnació feta per la companyia asseguradora.

És cert que el recurs d'apel·lació només ha estat interposat en nom i representació de S.C.M., però ostentant el lletrat Sr. A.R.G.U. la defensa i representació dels interessos tan de S.C.M. com dels seus pares i germà, i demanant en el recurs una modificació de les indemnitzacions fixats a favor d'aquests últims, hem d'entendre que omissió en l'encapçalament del recurs dels noms dels familiar obeeix a un error tant sense que s'hagués rectificat aquest fet si és que es va incórrer en un error.

XVI.- CONSIDERANT: que respecte a les despeses futures, compartim el criteri del Batlle sobre la procedència de la seva reclamació a mesura que es vagin produint perquè es la única forma de garantir l'acreditació de la necessitat de la despesa i el seu import.

RECURS DE M.A.B.

XVII.- CONSIDERANT: que la representació de M.A.B. impugna alguns dels pronunciaments de la resolució recorreguda que també han estat objecte d'impugnació per la representació de l'asseguradora "FIATC" amb els mateixos arguments i per això ens hem de remetre al anàlisi i resolució que sobre aquestes qüestions hem fet.

Així, ja han estat resoltes: a) les impugnacions relatives a la diferència entre el grau d'invalidesa fixat per la CASS i pel metge forense; b) les indemnitzacions fixades a favor de S.C.M. en concepte d'IPP, perjudici estètic, *pretium doloris*, perjudici de lleure i perjudici sexual; i c) la indemnització per *pretium doloris* a favor dels familiars del Sr. C.

De les indemnitzacions impugnades només ha estat estimada la del perjudici del lleure fixada a favor del Sr. C., el què fa que la impugnació coincident de la part recurrent hagi també de ser estimada.

L'únic motiu d'impugnació no coincident amb l'asseguradora és el relatiu a la rellevància que en la producció de l'accident s'atribueix a les modificacions efectuades en el vehicle conduït pel Sr. A. què van variar el seu centre de gravetat.

És cert que els dictàmens pericials en què sustenta la part recurrent que les modificacions efectuades no complien les normes de seguretat necessàries per aconseguir la seva homologació no han estat esmentats en la resolució recorreguda, però també ho és que hi ha altres dos informes pericials que mantenen el criteri contrari i que consta en les actuacions que les modificacions van ser homologades per l'Institut d'Investigació Aplicada de l'Automòbil, centre d'homologació espanyol reconegut pel Govern d'Andorra - foli 216-, certificant aquest Institut que les reformes operades mantenen les condicions de seguretat del vehicle i que en data 2 d'abril de 2013 el vehicle va passar de forma favorable la ITV -folis 89 i 212 a 216 i 223-.

La conclusió a la què arriba el Batlle sobre l'adequació a la normativa de les modificacions del vehicle no es pot, per tant, considerar errònia i tampoc que aquestes modificacions no van ser la causa de l'accident i no es poden tenir en compte per a degradar la responsabilitat civil del recurrent.

Tal com hem exposat en el primer considerant, la velocitat inadequada amb què el vehicle conduït pel Sr. A. va agafar la corba apareix com la causa eficient de l'accident perquè ni el sobrepès ni les modificacions -què estaven autoritzades- van ser els motius que van desencadenar l'accident i, en qualsevol cas, no serien imputables al Sr. C..

Tanmateix, respecte la forma en què va ser extret el Sr. C del vehicle, no es pot considerar equivocada la conclusió del Batlle sobre la irrellevància de les maniobres d'extracció en la causació de la lesió medul·lar a la vista de les característiques de l'accident i l'informe forense que no exclou que les lesions s'haguessin produït com a conseqüència de l'accident.

XVIII.- CONSIDERANT: que, en definitiva, les indemnitzacions a favor de S.C. queden fixades en 8.196,75 euros en concepte d'ITT, 451.242,01 en concepte d'IPP, 80.000 euros en concepte de *pretium doloris*, 20.000 euros en concepte de perjudici estètic, 25.000 euros en concepte de perjudici sexual. De la indemnització total de 584.438,76 euros s'ha de deduir els 75.000 euros rebuts com a provisió de fons, i, per tant, la indemnització queda fixada en 509.438,76 euros.

La indemnització a favor dels familiars queden fixades de la següent manera:

1.- L.M.D.R.: 10.500 euros en concepte de *pretium doloris*, 7.327,77 euros per pèrdues salarials i 414,4 euros per despeses d'allotjament. Total : 18.231,4 euros.

2.- F.C.R.: 7.000 euros en concepte de *pretium doloris* i 866,4 euros per despeses d'allotjament. Total: 7.866,4 euros.

3.- G.C.M.: 1.750 euros en concepte de *pretium doloris*

4.- L.M.D.R., F.C.R. i G.C.M.: 10.533 euros per despeses hospitalàries i farmacèutiques i 9.039,87 euros per despeses familiars -roba esportiva, enviament per correu de l'expedient mèdic i millores i accessoris de la cadira de rodes. Total de la indemnització: 19.572,87 euros. En aquest cas no es pot individualitzar el destinatari de la indemnització què ha estat concedida pel Batlle als tres familiars del Sr. C. i no s'ha qüestionat en els recursos aquesta qüestió, raó per la qual s'ha de mantenir la seva conjunta atribució.

XIX.- CONSIDERANT: que havent estat estimats parcialment els tres recursos, es declaren d'ofici les costes causades.

Vistes la Constitució, El Codi Penal, el Codi de Procediment Penal, la jurisprudència d'aplicació, i altres fonts del Dret del Principat d'Andorra,

DECISIÓ

La Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, en nom del poble andorrà, decideix:

1.- ESTIMAR PARCIALMENT els recursos d'apel·lació interposats per les representacions de l'asseguradora "FIATC", S.C.M. i M.A.B. contra el aute

de data 18 d'abril del 2019 dictat per la Secció Penal 2 de la Batllia d'Andorra en l'executòria núm. 2080079/17

2.- MODIFICAR PARCIALMENTE dit aute i en conseqüència, **ES FIXA** en 584.438,76 euros la indemnització a favor de S.C.M., en 18.231,4 euros la indemnització a favor de L.M.D.R., en 7.866,4 euros la indemnització a favor de F.C.R., en 1.750 euros la indemnització a favor de G.C.M. i en 19.572,87 euros la indemnització a favor de L.M.D.R., F.C.R. i G.C.M..

3.- MANTENIR tots els pronunciaments de l'aute recorregut que no hagin estat modificats per aquesta resolució.

4.- DECLARAR d'ofici les despeses processals d'aquesta segona instància.

Així, per aquesta nostra resolució, definitivament jutjant, ho manem i signem.